

Bibliografia a l'entorn dels aniversaris Mahler

Dues novetats editorials d'Almudena de Maeztu i Norman Lebrecht s'endinsen en la vida i l'obra del matrimoni de compositors

ALBERT FERRER FLAMARICH

Durant els anys 2010 i 2011 s'ha celebrat el 150è aniversari del naixement i el centenari de Gustav Mahler. A més, el 12 de setembre de 2010 va fer un segle exacte de l'estrena de la seva Vuitena Simfonia, que és una de les obres més ambicioses de la història de la música i un dels exemples més extraordinaris de síntesi de poesia, misticisme, filosofia i música. Han estat, doncs, dos anys d'efemèrides històriques en un llarg procés de recuperació del més gran simfonista de tots els temps a excepció de Beethoven i Bruckner. Així mateix, Sabadell va ser testimoni d'un parell de jornades dedicades a Mahler dins el cicle de conferències programades per Joventuts Musical: una a la seva esposa, Alma Mahler en ocasió del Dia de la Dona el març de 2010; i una altra, a ell, el novembre del mateix any.

El nombre de referències editorials sobre la matèria és majúscula en anglès, francès i alemany. En castellà, tot i la minsa quantitat (poc més d'una trentena de títols) hi ha algunes aportacions molt significatives com les monografies de José Luis Pérez de Arteaga, de José Antonio González Casanova o les clàssiques de Quirino Principe en la seva primera versió, de Bruno Walter o la indispensable de Theodor W. Adorno. D'aquest darrer també cal esmentar els diversos articles i conferències recollides en l'edició completa de la seva obra que Akal està publicant des de fa pocs anys en format petit. Com a curiositat, cal destacar la traducció al català de l'estudi de Marc Vignal dins la col·lecció Pere Vergés de Biografies d'Edicions 62, exhaurit des de fa més d'una dècada.

El present article pretén acostar el lector a dues novetats aparegudes en els dos darrers anys. Són dos vehicles interessants per endinsar-se en la vida i obra del matrimoni Mahler.

Ambdós llibres no formaran part de la llista de les aportacions referencials però tenen el valor de l'oportunitat i de la revisitació de la qüestió des de perspectives diferents, amenes i captivadores pel lector interessat.

Una altra biografia sobre Alma

S'ha dit que la bibliografia en castellà sobre Alma Mahler (1879, Viena-1964, Nova York) és inversament proporcional a la de Gustav amb relació a la importància artística d'ambdós personatges. Exagerat o no, sorprèn el nombre de treballs publicats a l'entorn d'una de les dones més fascinants de la seva època. Recordem els nombrosos capítols i apartats de la bibliografia sobre compositores; les traduccions i reedicions de *La núvia del*

Alma Mahler, vista per Jordi Roca

vent de Susanne Keegan i *Recuerdos y cartas de Gustav Mahler* adaptat per Anthony Beaumont; així com els treballs d'Isabel Margarit, Antonio García Vila o el polèmic de Françoise Giroud.

El d'Almudena de Maeztu no és un llibre definitiu, ni ho pretén, atès que comprèn fins al 1920. Presenta una particular divi-

sió dels capítols segons els anys i crea blocs dedicats a Alma Schindler, Alma Mahler i Alma amb Gropius. És una reconstrucció personal en la forma, molt divulgativa i amb aportacions suggestives. La narració maquilla el contingut —que parteix d'allò conegut— convertint el llibre en un bon complement a la resta de la bibliografia, especialment en el que és reincident a *Recuerdos y cartas de Gustav Mahler*. La redacció és amena i revela puntualment l'època i diferents interessos personals d'Alma Mahler d'una manera diferent a les biografies convencionals. El pròleg amb apunts històrics sobre l'art és un exemple la característica d'Almudena de Maeztu com a estudiosa dels arts i galerista. Pot dir-se que l'autora tendeix a la novel·la més que a l'assaig sense escatimar dades històriques i nombrosos incisos dels textos i comentaris de les fonts principals. En resum, recomanable però no imprescindible.

Lebrecht: un assaig novel·lat

Cal felicitar la gestió d'Alianza Música per reconduir la seva col·lecció cap a títols d'interès i actualitat en què l'assaig anglès segueix sent una mina musicològica. Un exemple és l'edició castellana del segon llibre de Norman Lebrecht sobre Mahler un any després de la publicació anglesa.

Com és freqüent en ell, Lebrecht fa afirmacions polèmiques. Una de les evidents rau en el subtítol. Realment les simfonies de Mahler van canviar el món? Potser el plantejament resulta excessivament messiànic per a qui, des de la distància, altera el curs de la historiografia del segle XX, per molt que l'obra de Mahler presagi els vèrtexs del segle passat. A més, hi va haver compositors que van arribar on ell arribà, sense conèixer-lo.

Tampoc sorprenen les derivacions sociomusicals de caire sensacionalista i altres argumentacions que ratllen el surrealisme. Serveixi d'exemple el comentari sobre l'ensopegada de Mahler a l'altar el dia de les seves núpcies amb Alma (pàg. 167). Però Lebrecht també és un investigador i aplica una metodologia en el tractament de la informació. A més, com a crític agut, està assabentat de gairebé tot. Per aquest motiu, desmenteix amb contundència i deduccions raonables algunes afirmacions d'Alma que ni les biografies més recents i documentades plantegen (la pàgina 168 és un bon exemple). També desmenteix el complot antisemita que va forçar la dimissió de Mahler de l'Òpera de Viena el 1907 (pàg. 200).

RESTAURANT
cuina de mercat

Pintor Borrassà, 43-47 • 08205 SABADELL
Tels. 93 727 70 42 - 93 726 27 91

Interiors

MOBLES, DISSENY I DECORACIÓ

C/ Sant Cugat, 11 • 08201 Sabadell
T 93 725 01 79 • F 93 706 80 39
www.interiorscasquet.com

LA
LLAR
DEL
LLIBRE

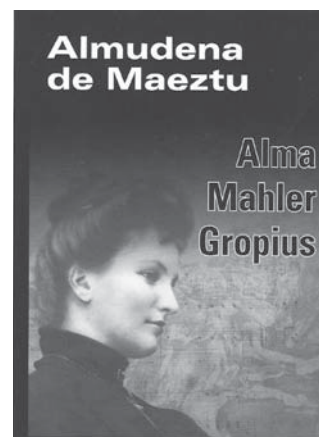
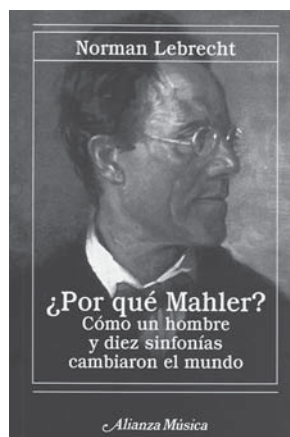
des de 1957

En l'apartat musical i biogràfic aporta poc de nou, tot i que resulta entretingut per a la concreció en els detalls i la seva característica prosa brillant i amena, gairebé novel·lesca, banyada d'humor fi. La construcció juga amb algun *flashback* i insercions d'experiències alienes en contacte amb la música de Mahler (les anècdotes de Kaplan, la del músic de la LSO, la trobada amb Eleanor Rosé). Per assumir tantes dades cal estar documentat i sentir-se còmode emprant un to agressiu. Lebrecht sap rendibilitzar el seu oportunisme, la seva amplíssima cultura i la seva capacitat de resistència vestida d'elegància i apassionament. Aspecte que, sumat a l'argot anglès de l'autor, afegia dificultat a la traducció de Bàrbara Zitman.

Lebrecht també dedica un capítol a la discografia en un acostament com a crític musical. No ho fa des d'unes percepcions que objectiva amb la tècnica i el detall musical sinó des de la impressió general, poc explícita, massa adjectivada, tot i que vàlida. La seva és una llista de referències interpretatives, comentades breument i incloses pel seu pes històric més que per les seves qualitats musicals —igualment assenyalades.

Sense ser un *hit* més enllà de l'ocasió de l'any i *boom* Mahler actuals, el llibre és molt recomanable per a aquells que comencin a endinsar-se en l'obra del compositor. Per als que coneguin àmpliament el cas Mahler, només la precisió de detalls puntuals i la redacció de Lebrecht els poden motivar a una lectura seriosa del volum.

Per descomptat, no hi falten errors i imprecisions, naturals quan la documentació és diversa, més enllà de la pròpia reflexió. No obstant això, sorprèn que a la pàgina 181 s'atribueixi el tema de les nenes jugant a la sorra a l'Andante i al Scherzo de la Sisena simfonia. Igualment s'equivoca (pàg. 307) en afirmar que Goldschmidt va oferir el 1960 la *première* de la *Tercera simfonia* a Anglaterra. Va ser Sir Adrian Boult el 1947 en un registre comercialitzat per testament bastants mesos abans de la conclusió d'aquest llibre. A la mateixa pàgina, erra en la cita de l'efecte de l'oboè en la tercera de Re-Fa: no és un *glissando* sinó un portament ascendent. També és molt discutible l'omissió de Horenstein en la referència a la *Primera simfonia* (pàg. 300-3): és una fita única en la fonografia de l'obra. Finalment és al·lucinant que afirmi (pàg. 285) que Beethoven es va quedar sord en Heiligenstadt (!).

A l'esquerra Gustav i Alma (1903). A la dreta Gustav el 1907

Alma Mahler Gropius d'Almudena de Maetzú
JPLibros. 2010 (330 pàgs.). ISBN: 978-84-937520-3-3

¿Por qué Mahler? de Norman Lebrecht. Madrid. Alianza Música, 2011 (394 pàgs.) ISBN: 978-84-206-5121-7

canyas

GALERIA D'ART

olis, pintura sobre seda, modernisme català,
escultura i regals

Creueta, 15 · 08202 Sabadell
Tel 937 270 396 · 607 733 820

MONISTROL
CINE FOTO

Fotografia - Cinema

Passeig de la Plaça Major, 4
SABADELL